

RESULT

Akt o usługach cyfrowych

Fakty i mity, cz. 5.

Rozprawiamy się z kolejną grupą mitów narosłych wokół Aktu o usługach cyfrowych (AUC), podsumowując jednocześnie podstawowe informacje dotyczące obowiązków nałożonych na największych graczy internetowych – bardzo duże platformy internetowe i bardzo duże wyszukiwarki.

Kim są bardzo duzi pośrednicy, czyli VLOP i VLOSE i dlaczego są objęci szczególnymi obowiązkami

Zgodnie z motywami AUC (pkt. 76 Preambuły) VLOP i VLOSE mogą powodować zagrożenia społeczne, których zakres i skutki są inne niż w przypadku mniejszych platform. **Są to podmioty, z których usług korzysta co najmniej 10% ludności Unii Europejskiej.** Dlatego też dostawcy ci powinni spełniać najwyższe normy dotyczące obowiązków w zakresie należytej staranności, proporcjonalnie do wywoływanych przez nich skutków społecznych.

Na to, czy dany podmiot zostanie zaliczony do tej grupy, nie wpływa ani wysokość obrotów, ani poziom zatrudnienia. Kluczowa jest liczba aktywnych użytkowników usługi – a zatem mogą to być zarówno duże przedsiębiorstwa, jak i małe oraz mikro podmioty. Przepisy nie nakładają na dostawców obowiązku dokonania samoidentyfikacji. **Nadanie statusu VLOP i VLOSE wymaga decyzji Komisji Europejskiej i dotyczy podmiotów, z których usług aktywnie korzysta co najmniej 45 mln użytkowników miesięcznie.**

Jak prawidłowo określić aktywnych użytkowników

Dla stosowania AUC kluczowe jest prawidłowe określenie liczby aktywnych odbiorców usługi. Pojęcie to odnosi się do wszystkich indywidualnych „userów” korzystających z danej usługi w danym czasie. Odbiorca korzystający z różnych interfejsów internetowych (np. stron internetowych lub aplikacji), również gdy dostęp odbywa się za pośrednictwem różnych ujednoczonych formatów adresowania zasobów (adresy URL) lub nazw domen, w miarę możliwości powinien być liczony tylko raz.

Na obecnym etapie rozwoju e-commerce nieliczne europejskie podmioty zostały zakwalifikowane do tej grupy – są to głównie podmioty amerykańskie. [Lista](#) wyznaczonych podmiotów, wraz z podstawowymi informacjami na ich temat, dostępna jest na stronie Komisji Europejskiej.

Zgodnie ze stanem na wrzesień 2024 r. do kategorii VLOP zaliczone zostały następujące usługi: AliExpress, Amazon Store, App Store, Pornhub, Booking.com, Google Play, Google Maps, Google Shopping, YouTube, Shein, LinkedIn, Facebook, Instagram, XNXX, Pinterest, Snapchat, Stripchat, TikTok, X, Temu, XVideos, Wikipedia i Zalando.

Jako VLOSEs zaliczone zostały dwie wyszukiwarki: Bing i Google Search.

Praktycznie wszyscy korzystamy z usług pośredników, a przez lata egzekwowanie praw i dochodzenie roszczeń w stosunku do tych podmiotów powodowało liczne trudności. W tej części faktów i mitów postaramy się rozprawić z narastającymi od lat mitami wokół niemocy użytkowników w zakresie egzekwowania prawa unijnego wobec ww. podmiotów.

Mit 1.

Duże amerykańskie korporacje udostępniające portale społecznościowe nie muszą przestrzegać unijnych przepisów. Dochodzenie swoich praw wobec nich wymaga działania na podstawie przepisów amerykańskich przed organami ochrony prawnej w USA. Jeżeli nie mamy środków, aby dochodzić roszczeń w Stanach Zjednoczonych, musimy pogodzić się z naruszeniem naszych praw. Przykładowo, naruszenie polega na tym, że logo naszej firmy zostało pobrane z naszej strony internetowej przez nieznaną osobę, a następnie zmodyfikowane poprzez dodanie dodatkowych elementów graficznych. W efekcie logo naszej firmy wygląda groteskowo. W ten sposób zmodyfikowane logo umieszczone zostało na portalu społecznościowym, a użytkownicy – bez konsultacji z nami – dalej je udostępniają. W naszej ocenie narusza to renomę naszej firmy i przysługujące nam prawa własności intelektualnej.

Akt o usługach cyfrowych bez wyjątków obejmuje swoim zakresem wszystkich dostawców usług pośrednich, którzy świadczą je na rzecz unijnych odbiorców. Dla zastosowania AUC kluczowe bowiem ma stwierdzenie, że ISP, bez względu na miejsce swojej siedziby, oferuje usługi odbiorcom, którzy mają siedzibę lub znajdują się w Unii. Tym samym użytkownicy mający swoje miejsce zamieszkania i siedzibę na terenie Unii mogą dochodzić ochrony na gruncie regulacji unijnych przed europejskimi podmiotami, w szczególności za pośrednictwem krajowych koordynatorów ds. usług cyfrowych. Podmiot, którego prawa własności intelektualnej bądź renoma zostały naruszone, może domagać się od podmiotu zarządzającego platformą usunięcia treści bądź uniemożliwienia dostępu do nich. Kluczowe jest w tym przypadku przestrzeganie procedur wynikających z AUC. Jeżeli po uzyskaniu zgłoszenia podmiot zarządzający platformą odmówi automatycznego zablokowania kontrowersyjnych treści, uznając, że nie ma wystarczających dowodów na ich nielegalność, podmiot żądający usunięcia może odwołać się – w szczególności za pośrednictwem wewnętrznych mechanizmów rozpatrywania skarg – do certyfikowanego ODR, czyli pozasądowego organu rozstrzygania sporów lub skorzystać z sądowych środków dochodzenia roszczeń.

Mit 2.

Na dużym portalu społecznościowym umieszczona była reklama naszego konkurenta, która w nieuczciwy sposób porównywała jego towary z naszymi. Niestety nie zdążyliśmy zabezpieczyć dowodów na potrzeby potencjalnego postępowania sądowego. Tym samym, w razie wszczęcia postępowania nie będziemy mieli dowodów, że taka reklama została wyemitowana.

Akt o usługach cyfrowych nałożył na VLOPy obowiązek wdrożenia dodatkowych wymogów sprawozdawczych w zakresie przejrzystości reklam, czyli posiadania repozytorium informacji o aktualnych reklamach oraz tych prezentowanych w ciągu ostatniego roku. Repozytorium powinno zawierać m.in. informację o treści reklamy, beneficjencie i płatniku reklamy, czasie emisji, informacje o ukierunkowaniu reklamy na konkretnego odbiorcę, liczbie odbiorców, informacje o ewentualnym zablokowaniu reklamy z uwagi na nielegalne treści. Podmiot prywatny nie uzyska szczegółowych informacji, jednak w przypadku wszczęcia odpowiednich procedur prawnych organy ochrony prawnej mogą zwrócić się do dostawcy platformy o udostępnienie informacji dotyczących prezentowanej reklamy.

Mit 3.

W naszej ocenie konkurencyjna dla nas platforma sprzedażowa oferuje swoje usługi w większości państw unijnych. Mimo tego nie wprowadziła szczególnych rozwiązań po wejściu w życie Aktu o usługach cyfrowych, chociaż z uwagi na zakres działania powinna być traktowana jako VLOP. W naszej ocenie firma ta narusza Akt o usługach cyfrowych.

Akt o usługach cyfrowych nie nałożył obowiązku samookreślenia się przez przedsiębiorców. Uzyskanie statusu VLOP wymaga indywidualnej decyzji Komisji Europejskiej. Platformy mają natomiast obowiązek udostępniania raz na pół roku informacji o średniomiesięcznej liczbie odbiorców. Jeżeli więc organy dojdą do wniosku, że usługi danego podmiotu obejmują swoim zakresem ponad 10% populacji Unii Europejskiej, przyznają dostawcy status VLOP.

Mit 4.

Nasz fanpage dotyczący broni, znajdujący się na popularnym portalu społecznościowym, został zablokowany przez moderatora. Nie ma sensu odwoływać się od tej decyzji, bo indywidualny użytkownik nie poradzi sobie w procedurach sądowych przed amerykańskimi sądami, a potencjalna przegrana będzie wiązała się z koniecznością pokrycia kosztów postępowania.

Prawdą jest, że AUC nałożył obowiązek wdrożenia szczególnych środków zmniejszających ryzyko systemowe dla usług.

Mogą to być przykładowo: wdrożenie szybszych mechanizmów moderowania niektórych treści i ich usuwania np. w odniesieniu do nielegalnego nawoływania do nienawiści lub cyberprzemocy. Dlatego niektóre treści mogą być usuwane w sposób automatyczny lub procedura ich blokowania może być przyspieszona. Żaden proces nie jest wolny od błędów. Może się więc okazać, że hobbystyczny fanpage poświęcony broni kolekcjonerskiej zostanie zablokowany, mimo że nie propaguje przemocy i nielegalnych treści. W takim przypadku należy się odwołać od decyzji moderatora. Jeżeli wewnętrzna procedura zgodnie z AUC nie umożliwi przywrócenia treści, użytkownik może skorzystać z drogi odwoławczej przed certyfikowanym ODR. Koszty postępowania nie powinny stanowić w praktyce przeszkody w dochodzeniu roszczeń na drodze postępowania polubownego. Zgodnie z przepisami AUC opłaty mają być rozsądne, niewygórowane, atrakcyjne i indywidualnie określone dla stron. Jeżeli ODR rozstrzygnie na korzyść użytkownika, wszelkie koszty ponoszone są przez platformę. Natomiast w przypadku, gdy rozstrzygnięcie będzie na korzyść platformy, użytkownika nie będzie można zobowiązać do zwrotu kosztów platformie, chyba że ODR – na zasadzie wyjątku – uzna, że użytkownik działał w złej wierze.

Mit 5.

Każde zgłoszenie platformie nielegalnych treści jest traktowane tak samo. Nie ma więc sensu współpracować z organizacjami, które w ramach swoich statutowych zadań zajmują się monitoringiem nielegalnych treści w internecie i posiadają status zaufanych sygnalistów.

Nowe regulacje wprowadziły obowiązek wzmożonej współpracy z zaufanymi podmiotami sygnalizującymi. VLOP mają więc obowiązek wdrożenia priorytetowego traktowania zgłoszeń pochodzących od zaufanych podmiotów sygnalizujących. Status taki posiadają podmioty, które zostaną certyfikowane przez krajowego koordynatora ds. usług cyfrowych. Obecnie w Polsce żadne podmioty nie mają jeszcze przyznanego statusu zaufanych podmiotów sygnalizujących. Kwalifikacja taka dokonywana będzie przez koordynatora ds. usług cyfrowych na podstawie kryteriów, które określone będą ustawowo. Aktualnie (wrzesień 2024) trwają intensywne prace legislacyjne w tym zakresie.

Mit 6.

W internecie nie ma możliwości skutecznego weryfikowania wieku użytkowników, dlatego z platform przeznaczonych dla osób pełnoletnich mogą korzystać osoby niepełnoletnie i nie ma żadnych mechanizmów przeciwdziałania takim przypadkom.

Komisja Europejska przyznała w swoich ostatnich decyzjach status VLOP także portalom dla dorosłych. Konsekwencją tego jest obowiązek wdrożenia przez te podmioty rozwiązań ukierunkowanych na ochronę praw dziecka, np. narzędzi weryfikacji wieku i kontroli rodzicielskiej, a także narzędzi mających na celu ułatwienie małoletnim sygnalizowania niegodziwego traktowania lub – w stosownych przypadkach – pomoc w uzyskaniu wsparcia.

Mit 7.

W Polsce przepisy Aktu o usługach cyfrowych nie zostały w terminie transponowane; m.in. koordynator ds. usług cyfrowych nie dokonał certyfikacji organów pozasądowego rozstrzygania sporów – w tym przypadku w Polsce nie ma możliwości dochodzenia roszczeń wobec bardzo dużych platform internetowych.

Akt o usługach cyfrowych jako unijne rozporządzenie obowiązuje w Polsce mimo braku transpozycji przepisów. Polski użytkownik internetu, który otrzymał niesatysfakcjonującą decyzję w sprawie moderacji treści, lub którego konto zostało zablokowane, może odwołać się do ODR w innym państwie członkowskim bądź skorzystać z trwającego dłużej postępowania przed sądem powszechnym.

Mit 8.

Na platformie sprzedażowej dystrybuowane są towary opatrzone podrobionym znakiem towarowym (tzw. podróbki). Platforma nie ma obowiązku podejmowania jakichkolwiek działań w związku z tym, nawet jeśli uzyska od nas informację o nielegalnych towarach.

Bardzo duże platformy sprzedażowe, które zakwalifikowane są jako VLOP, mają obowiązek wdrożenia szczególnych procedur szybszego moderowania i usuwania pewnych treści np. w przypadku naruszenia prawa. To nowy obowiązek nałożony na bardzo duże platformy internetowe w stosunku do dotychczas obowiązującej procedury „notice and take down”. Podjęcie działań blokujących jest możliwe, jednak wymaga zachowania procedur prawnych, aby wykluczyć przypadek, w którym towary bez zgody uprawnionego z tytułu znaku towarowego są wprowadzane do obrotu zgodnie z prawem, np. w wyniku tzw. wyczerpania prawa do znaku towarowego. Akt o usługach cyfrowych z całą pewnością będzie pomocny w zakresie identyfikacji i namierzenia sprzedawców. Jak pisaliśmy w [newsletterze nr 4](#), przepisy wprowadziły nowe obowiązki identyfikacyjne dla podmiotów zarządzających platformą sprzedażową. Dostawca platformy – oprócz informacji umożliwiających identyfikację klientów – musi przechowywać własne poświadczenie przedsiębiorcy, w którym zobowiązuje się do oferowania wyłącznie produktów lub usług zgodnych z prawem Unii.

Podsumowanie podstawowych obowiązków

Bardzo duzi pośrednicy internetowi, czyli VLOP i VLOSE, poza stosowaniem obowiązków, które omówiliśmy w [newsletterze nr 2](#), [nr 3](#) oraz [nr 4](#), a odnoszącymi się do wszystkich platform internetowych, powinni wprowadzić poniższe rozwiązania.

- Przed rozpoczęciem świadczenia usług wdrożyć procedurę oceny ryzyka systemowego dla tych usług, a następnie przeprowadzać ją systematycznie co najmniej raz w roku.

- Wdrożyć środki zmniejszające ryzyko systemowe dla usług, jak szybsze mechanizmy moderowania niektórych treści i ich usuwania np. w odniesieniu do nielegalnego nawoływania do nienawiści lub cyberprzemocy, współpraca z innymi dostawcami platform internetowych lub dostawcami wyszukiwarek na zasadach wynikających z kodeksów postępowania i protokołów kryzysowych.
- Wprowadzić wzmożoną współpracę z zaufanymi podmiotami sygnalizującymi.
- Wdrożyć mechanizmy reagowania kryzysowego. Sytuacja kryzysowa ma miejsce, gdy nadzwyczajne okoliczności prowadzą do poważnego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zdrowia publicznego w Unii lub w jej znacznej części. W takim przypadku KE na zalecenie Rady Usług Cyfrowych może zobowiązać VLOP lub VLOSE do podjęcia szczególnych działań.
- Poddać się niezależnemu audytowi na własny koszt co najmniej raz w roku.
- W przypadku platform stosujących systemy rekomendacji zapewnić co najmniej jedną opcję rekomendacji nieopartej na profilowaniu w rozumieniu art. 4 pkt. 4 RODO.
- Wdrożyć wymogi sprawozdawcze w zakresie dodatkowej przejrzystości reklam, czyli repozytorium informacji o reklamach prezentowanych w ciągu ostatniego roku i terazniejszych.
- Umożliwić Komisji Europejskiej i krajowemu koordynatorowi ds. usług cyfrowych dostęp do danych w celu monitorowania obowiązków z AUC.
- Umożliwić dostęp do danych zweryfikowanemu badaczowi – na wniosek krajowego koordynatora ds. usług cyfrowych.
- Ustanowić komórki nadzoru nad stosowaniem AUC. Rozporządzenie reguluje m.in. wewnętrzne zasady niezależności korporacyjnej tej komórki oraz zasady współpracy z KE i krajowym DSC.
- Wdrożyć dodatkowe obowiązki sprawozdawcze w zakresie przejrzystości.
- Podawać co 6 miesięcy do publicznej wiadomości informacje dotyczące moderowania treści i średniomiesięcznej liczby odbiorców usługi.
- Przekazać Komisji Europejskiej, krajowemu koordynatorowi ds. usług cyfrowych i do wiadomości publicznej sprawozdanie z oceny ryzyka, z audytu, sprawozdanie z realizacji zaleceń audytorskich dotyczące konsultacji w zakresie oceny i zmniejszenia ryzyka systemowego
- Wnieść opłatę nadzorczą.

Podsumowanie nowych praw, które zyskują użytkownicy wobec bardzo dużych platform internetowych i bardzo dużych wyszukiwarek internetowych

Akt o usługach cyfrowych wprowadził ułatwienia w dochodzeniu przez użytkowników ochrony swoich praw i roszczeń w stosunku do VLOP i VLOSE.

Nowe możliwości

- Ułatwiona ścieżka zgłaszania roszczeń w związku z obowiązkiem ustanowienia punktu nadzoru nad AUC.
- Możliwość złożenia skargi na działanie VLOP i VLOSE do krajowego koordynatora ds. usług cyfrowych, właściwego z uwagi na miejsce siedziby lub wyznaczenie przedstawiciela prawnego przez ten podmiot.
- Możliwość odwołania się od decyzji platformy – w takich sprawach jak usunięcie wpisu lub blokady konta – do pozasądowych certyfikowanych organów rozstrzygania sporów.

Możemy pomóc

Chętnie spotkamy się, by porozmawiać o Państwa potrzebach w zakresie dostosowania działalności Państwa firmy do nowych wymogów.

Zapraszamy do kontaktu ▶▶

Skontaktuj się z nami

dr hab. Justyna Kurek-Sobieraj
Adwokat / Senior Associate
justyna.kurek@laszczuk.pl

Agnieszka Zwierzyńska
Adwokat / Senior Managing Associate
agnieszka.zwierzynska@laszczuk.pl

Zapisz się na newsletter >>

